

Slovak translation of:
Bowel cancer screening: the facts.

Preventívna prehliadka (skrining) proti rakovine hrubého čreva: Fakty

O čom je tento príbalový leták?

Tento leták informuje o prínosoch a rizikách programu na podporu preventívnych lekárskech prehliadok (skriningov) na zistenie výskytu rakoviny hrubého čreva v Severnom Írsku a o tom, prečo je dôležité sa tohto programu zúčastniť, keď budete pozvaní na lekárske vyšetrenie.

Prečo je potrebná preventívna prehliadka (skrining) na zistenie rakoviny hrubého čreva?

- Ak sa rakovinu hrubého čreva podarí diagnostikovať včas, jej liečba môže byť úspešná až na 90%.
- To znamená, že by sa tak mohlo každoročne zabrániť 60 úmrtiam v Severnom Írsku.
- Preventívna prehliadka môže tiež objaviť polypy. Polypy sú bunkové výrastky, ktoré samé o sebe nie sú rakovinou, ale niektoré z nich sa môžu časom zvrhnúť a zapríčiniť rakovinu hrubého čreva. Ak sa polypy podarí podchytiť v ich skorých štádiách, je možné ich ľahko odstrániť ešte predtým, ako sa zmenia na rakovinu.

Do akej miery je rozšírená rakovina hrubého čreva?

- Počas svojho života ochorie na rakovinu hrubého čreva asi 1 človek z 20.
- Rakovina hrubého čreva je druhý najrozšírenejší druh rakoviny vyskytujúci sa u mužov a žien v Severnom Írsku.
- Rakovina hrubého čreva sa častejšie vyskytuje u starších ľudí, hlavne u mužov.

Ako sa toto preventívne vyšetrenie nazýva?

Ide o test na okultné (skryté) krvácanie v stolici (Faecal Occult Blood test, FOBt).

Čo je cieľom preventívneho vyšetrenia (skriningu)?

Vyšetrenie má za cieľ nájsť veľmi malé množstvá krvi vo vašej stolici. Ide o prvotný varovný signál, že niečo nemusí byť v poriadku. Ak testy zistia určité krvácanie, neznamená to automaticky, že máte rakovinu hrubého čreva. Znamená to len, že by ste mali byť vyšetrení, aby sa zistila príčina krvácania.

Na akú cieľovú skupinu sa vyšetrenie (skrining) zameriava?

V Severnom Írsku sa vyšetrenie zameriava na mužov a ženy vo veku od 60 do 69 rokov. Všetci ľudia v tejto vekovej skupine, ktorí sú registrovaní u praktického lekára budú mať príležitosť podstúpiť preventívnu prehliadku (skrining) každé dva roky.

Ako prebieha preventívna prehliadka?

Všetci pacienti vo veku od 60 do 69 rokov registrovaní u praktického lekára dostanú testovaciu súpravu poštou. Testovacie súpravy budú zaslané do dvoch rokov od začiatku programu a potom každé dva roky. Testovacia súprava predstavuje prvý krok v preventívnej prehliadke, po ktorej môžu nasledovať ďalšie testy a jedna alebo niekoľko návštev nemocnice.

Ako sa otestujem?

- Test prebehne v súkromí vášho domova. Uložíte veľmi malú vzorku vašej stolice do špeciálneho kartónu. Testovacia súprava obsahuje príbalový leták s podrobnejšími pokynmi.
- Ak by ste mali akékoľvek otázky ohľadom použitia testovacej súpravy, môžete zavolať na bezplatnú linku pomoci 0800 015 2514.

Kedy dostanem výsledky môjho testu?

- Vaše výsledky by ste mali dostať do dvoch týždňov od vykonania testu.
- V prípade, že list nedostanete do dvoch týždňov, zavolajte prosím linku pomoci.

Do akej miery je tento test spoľahlivý?

- Preventívny test (skrining) nedokáže zistiť, či máte rakovinu hrubého čreva alebo nie. Test len zatriedi ľudí do dvoch skupín – tých, ktorí nepotrebujú žiadne ďalšie testy a tých, ktorí by mali podstúpiť ďalšie testy.
- Žiadny test nie je 100% spoľahlivý, takže ak trpíte niektorým zo skôr vymenovaných symptómov, mali by ste kontaktovať vášho praktického lekára, dokonca aj vtedy, ak váš test dopadol negatívne.

Čo nasleduje potom?

- Ak je váš test negatívny (neboli nájdené žiadne stopy krvi), nepotrebujete robiť nič. Rovnaký test sa bude opakovať každé dva roky pokiaľ nedosiahnete vek 69 rokov.
- Ak je váš test pozitívny (boli nájdené stopy krvi), budete pozvaný na vyšetrenie k odbornému lekárovi, ktorý vás oboznámi s ďalšími testami. Približne 10 ľudí z každých 500, ktorí prešli testom, sú pozvaní na vyšetrenie u odborného lekára. Aj po odbornom vyšetrení sa rakovina nezistí u 9 z nich.
- Ak je výsledok vášho testu nejednoznačný, môžete byť požiadaný zopakovať podobný test na potvrdenie neprítomnosti krvi vo vašej stolici.

Čo sa stane, ak bol váš test pozitívny?

• Pozitívny výsledok testu znamená, že vo vašej stolici bola nájdená krv. Budete pozvaný na vyšetrenie u odborného lekára, ktorý vám vysvetlí, aké ďalšie testy môžu byť vykonané. Najbežnejším testom je kolonoskopia.

Čo je to kolonoskopia?

- Pri kolonoskopii sa používa veľmi malá kamera na konci tenkej trubice, ktorá doktorovi alebo zdravotnej sestre umožní hľadať polypy alebo akékoľvek náznaky rakoviny vo vašom hrubom čreve.
- V niektorých prípadoch sa odoberie malá vzorka hrubého čreva na preskúmanie pod mikroskopom, s cieľom zistiť prítomnosť rakovinových buniek.
- Ako pri väčšine zdravotných zákrokov, aj tu existuje možnosť komplikácií. V 1 zo 150 prípadov môže dôjsť ku krvácaniu, a v 1 z 1000 prípadov môže zákrok spôsobiť prepichnutie hrubého čreva. Ak takáto situácia nastane, je takmer vždy potrebné vykonať operáciu na zacelenie diery. V krajne ojedinelých prípadoch (1 prípad z 10 000) môže kolonoskopia skončiť smrťou.
- Ak vám bude navrhnutá kolonoskopia, budete mať možnosť prekonzultovať akékoľvek otázky s odborným lekárom.

Čo v prípade, ak kolonoskopia ukáže, že potrebujem ďalšiu liečbu?

Ak potrebujete ďalšiu liečbu, budete doporučený ku ktorémukoľvek špecialistovi, ktorý je pre vás vhodný. Napríklad, ak boli pri kolonoskopii odstránené polypy, môžete byť objednaný na opakovanú kolonoskopiu do jedného až troch rokov.

Aké príznaky treba sledovať?

Rakovina hrubého čreva môže vzniknúť kedykoľvek počas testov. Nepodceňujte nasledovné symptómy:

- Nečakané, bezbolestné krvácanie z vášho konečníka, alebo krv vo vašej stolici. Ak spozorujete krv vo vašej stolici, mali by ste ihneď navštíviť vášho praktického lekára. Malé množstvo krvi na toaletnom papieri pravdepodobne nie je nebezpečné. Ak to pokračuje dva alebo tri týždne, navštívte vášho praktického lekára.
- Zmeny vo vyprázdňovaní vašej stolice. Môže sa u vás vyskytnúť hnačka alebo môžete začať vylučovať slizkú látku nazvanú hlien. Niekedy sa u vás môže objaviť zápcha. Dávajte pozor na kombináciu hnačky a zápch. Ak sa tieto príznaky u vás objavujú viac ako šesť týždňov, mali by ste navštíviť vášho praktického lekára. Ak trpíte nielen týmito príznakmi, ale aj inými ktoré sme spomenuli, navštívte vášho praktického lekára čo najskôr.
- Bolesť alebo opuchnutie vo vašej brušnej dutine (žalúdok/brucho).
- Neobjasnená strata telesnej hmotnosti.
- Neobjasnená chudokrvnosť (riedkosť krvi). Môže to mať za následok extrémnu únavu. Chudokrvnosť sa obvyčajne zistí pomocou krvného testu u praktického lekára.
- Všetky tieto príznaky môžu byť spôsobené aj inými ochoreniami. Napríklad hemoroidy (žily) často krvácajú.

Ako sa uistím, že my príde testovacia súprava poštou aj v budúcnosti?

- Testovacia súprava vám bude zaslaná vaším praktickým lekárom na adresu, ktorú má vo svojich záznamoch. Ak sa presťahujete, musíte informovať vášho praktického lekára čo najskôr, aby mohol aktualizovať svoje záznamy. Ak tak neurobíte, môžete prísť o príležitosť zúčastniť sa preventívneho skríningového programu.

Čo sa stane s mojou testovacou vzorkou po vykonaní testu?

- Po vykonaní testu bude vaša vzorka zničená. Výsledky testu budú uložené do počítača a o dva roky neskôr vám bude zaslaný ďalší test.

Informácia o ochrane osobných údajov

- Kópia vašich výsledkov bude zaslaná vášmu praktickému lekárovi.
- Program preventívnych prehliadok proti rakovine hrubého čreva potrebuje evidovať záznamy všetkých pacientov, ktorí prešli preventívnymi vyšetreniami a evidovať tiež záznamy ich výsledkov.
- Zamestnanci pracujúci v rámci programu môžu nahliadnuť do vašich záznamov a preskúmať ich.
- Tieto informácie slúžia na to, aby bolo zabezpečené správne a efektívne fungovanie programu.
- Tieto informácie tiež ukazujú, koľko prípadov rakoviny bolo zistených a umožnia pokračovanie vhodnej liečby pacientov.
- V prípade záujmu o ďalšie informácie o tom, ako sú vaše záznamy chránené a používané, kontaktujte prosím bezplatnú linku pomoci 0800 015 2514.

Published by the **Public Health Agency**, Ormeau Avenue Unit, 18 Ormeau Avenue, Belfast BT2 8HS. Tel: 028 9031 1611. Textphone/Text Relay: 18001 028 9031 1611.